

„Talpra, Petőfi! Sírodát rázom...” – juthat újra az eszünkbe **Utassy József** emlékezetesen híres versora. A sír ugyanis ismét rázatik. Utassy számára mindez persze jelkép volt, ő nem a sír valóságos hollétét kereste, hanem az élő költőt óhajtotta volna körünkbe idézni, hogy az – nagy hiányt és szükség-et érezve – szólhasson „még egyszer a Szabadságról”.

De újra és újra akadnak olyanok is, akik magát a sírt keresik. Nincs ezen miért csodálkozni. Valljuk meg, nagyszerű kutatók kitaró fáradozásai ellenére még mindig túlon túl sok homályos pontja van a segesvári történetnek. Ez lehet e nyugtalanság egyik oka. A másik is könnyen érthető: a nép hosszú időn át nem tudta, nem akarta elfogadni, hogy a nemzet talán legnagyobbja meghalt, ráadásul hozzá méltatlan körülmények között, s aki addig valóban a legtöbbet mondta a szabadságról, nincs többé. Petőfi tehát nem halhatott meg Segesváron, nem temethették el Fehéregyházán, hanem valahol és később Szibériában, ahová hadifogolyként hurcolták...

Hiedelem?

Ki tudja biztosan?

Ki melyik változatban hisz, épp a másikat tekint hiedelemnek. Ha valamit, azt igazolja talán a legjobban ez a vitázva tisztázó szenvedély, hogy Petőfi ma sem csupán emlék. Élő jelkép. Költészete ma is a legkifejezőbb összefoglalása mindannak, ami egy nemzetet nemzetté tehet.

Ennek tudatában mentem várakozásteli kételekkel arra a sajtótájékoztatóra, amelyet a Mikroszkóp Színpadon tartottak – videobemutató kíséretében. **Morvai Ferenc** vezette be ezt a tájékoztatót, az a Morvai Ferenc, akit nagyrédei vállalkozóként, s talán nem mellesleg: milliomosként ismert meg az ország. Természetes tehát, hogy nem irodalomtörténészként szól, hanem egy úgy szenvedélyes támogatójaként. Ezért aztán egyre inkább éreztem, hogy ama várakozásom, miszerint hallani fogok majd olyan szakértőkről, mint **Dienes András**, **Illyés Gyula**, **Pándi Pál**..., akik a maguk munkásságában kikerülhetetlen érveket hoztak föl Petőfi segesvári eltűnésére és halálára, ez a várakozásom teljesen fölösleges. Ez itt egyelőre nem tudományos vita, ha-

Petőfi, a szibériai

MEGAMORV- PETŐFI EXPEDÍCIÓ JELENTÉSE

MORVAI FERENC
KAZÁNFEJLESZTŐ ÉS KUTATÓ IRODA
NAGYRÉDE, KOSSUTH U.4.

nem egy elképzelés körvonalazása.

Egyáltalán nem, szemrehányásként mondom ezt. Hiszen rágalmoz gazemberség volna kétségbe vonni Morvai Ferenc és társai tiszta és nemes szándékát. Igazuk van, Petőfiink csak egy van, s ezért legendájának végére kell járni. Csak hát valószínűleg föl kell készülniük a csalódásokra is. Mert némi igazuk azoknak is lehet, akik Petőfi emberi és költői természetrajza alapján nemigen tudnak elképzelni egy visszapetroviccsodott, eloroszosodott Petőfit, még cári rabságban sem. Ezen az ingoványos talajon, amit a legendák világa jelent, könnyű **Thaly Kálmán**-os, mocsaras vidékekre jutni.

Hangsúlyozom, eszem ágában sincs a máris súlyos milliókat áldozó Morvai Ferencet ilyesmivel vádolni. Csak tudom, hogy ez a szibériai történet nem mindig Petőfi érdekében, erkölcsi nagyságának megemlése céljából jött elő a huszadik században. Épp ellenkezőleg: annak bizonyítására, hogy még az óriások is milyen esendők, ha magyarok. Másrészt is kétséges, ha akár igaznak bizonyul a legenda, hogy – elvonatkoztatva most már az erkölcsi kérdésektől – Petőfiről tudunk-e meg többet, vagy a cári Oroszország rabtartó állapotairól.

Nincs más út, ha egyáltalán valóban megtalálható, fel kell tárnai a sírt. Az eredmény akkor is nagy lesz, ha történetesen nemleges. Addig viszont nem sok értelme van ilyen-olyan fél- és negyedinformációk értelmezgetésének. A szakmai bizonytalanság árnyékot vethet az egész vállalkozásra. Politikai ügyé is kár tenni. Szovjet levéltári szakértők további kutatási lehetőségeket is kínáltak. Lehetőségeket, és nem bizonyosságokat. Különösen nem Petőfi otlétére vonatkozóan. Filológiaihoz értő szakembereként nagyon óvatosan fogalmaztak.

Hogy mit hoz majd a nyár, amikor a sír felnyitása megtörténhet, nem tudhatjuk. De abban csakugyan reménykedhetünk, hogy egy makacsul újraledő legenda végére valóban pont kerül.

(pályf)